

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Біологічний факультет
Кафедра зоології
Кафедра біофізики та біоінформатики

Затверджено
на засіданні кафедри
біофізики та біоінформатики
і кафедри зоології
біологічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 9 від 15.03 2023 р.)

Завідувачі кафедр,

д.б.н., проф. Андрій БАБСЬКИЙ

д.б.н., проф. Йосиф ЦАРИК

Силабус із навчальної дисципліни
«Біоніка»,

що викладається в межах ОПІ «Лабораторна діагностика біологічних систем»
другого (магістерського) рівня вищої освіти для здобувачів
зі спеціальності 091 Біологія та біохімія

Назва курсу	Біоніка
Адреса викладання курсу	вул. Грушевського 4, 79005 Львів
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	біологічний факультет, кафедра зоології й кафедра біофізики та біоінформатики
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	09 Біологія. 091 – Біологія та біохімія.
Викладачі дисципліни	Дика Марія Василівна, канд. біол. наук, доцент, доцент кафедри біофізики та біоінформатики Назарук Катрина Миколаївна канд. біол. наук, доцент кафедри зоології
Контактна інформація викладачів	mariya.dyka@lnu.edu.ua https://bioweb.lnu.edu.ua/employee/dyka-m-v kateryna.nazaruk@lnu.edu.ua
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Щовівторка, 15:00–16:00 год (вул. Грушевського 4, ауд. 323)
Сторінка дисципліни	https://e-learning.lnu.edu.ua/course/view.php?id=5702
Інформація про дисципліну	Дисципліна «Біоніка» є вибірковою дисципліною з спеціальності 091 – Біологія та біохімія для освітньо-професійної програми ««Лабораторна діагностика біологічних систем», яка викладається в 1 та 2 семестрах в обсязі 4 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація дисципліни	Навчальну дисципліну розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання з архітектурної, технічної біоніки, біоніки сенсорних систем, нейробіоніки, а також навчити використовувати форму, будову та текстуру живих тварин у науково-технічних та медичних розробках. У дисципліні представлено морфологічні, фізіологічні, біохімічні особливості живих організмів для висунення нових технічних і наукових ідей, передбачення природних явищ; особливості моделювання нейронних мереж для подальшого вдосконалення обчислювальної техніки.
Мета та цілі дисципліни	Метою вивчення вибіркової дисципліни «Біоніка» є формування у студентів теоретичних знань про використання об'єктів природи як прототипів для створення нових механізмів, структур, приладів тощо. Основними завданнями вивчення дисципліни «Біоніка» є ознайомлення студентів з основними напрямками біоніки, вивчення характеристик прототипів створених людиною механізмів чи об'єктів. Після проходження цього курсу студенти можуть отримати такі фахові компетентності як - здатність розуміти та вміти застосовувати сучасні методи дослідження біологічних об'єктів та інтерпретувати результати досліджень та експериментальної роботи; - Здатність оперувати поняттями, законами, концепціями, вченнями і теоріями біології, хімії та здоров'я людини.

	- Здатність розкривати основні положення біології і характеризувати живі системи на різних рівнях організації.
Література для вивчення дисципліни	<p>Основна література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Shiv Sanjeevi, Prerna Pandey. Bionics: Artificial Life Parts – Arcler Education Incorporated, 2017. - 229 p. 2. Xia Z. Biomimetic Principles and Design of Advanced Engineering Materials, 2016. DOI:10.1002/9781118926253 3. Mukherjee, A., (Ed.). (2010). Biomimetics Learning from Nature. IntechOpen. https://doi.org/10.5772/198 4. Jatsch, A.-S.; Jacobs, S.; Wommer, K.; Wanieck, K. Biomimetics for Sustainable Developments—A Literature Overview of Trends. Biomimetics 2023, 8, 304. https://doi.org/10.3390/biomimetics8030304 5. Wommer, K.; Wanieck, K. Biomimetic Research for Applications Addressing Technical Environmental Protection. Biomimetics 2022, 7, 182. 6. Parandhaman, T.; Dey, M.D.; Das, S.K. Biofabrication of supported metal nanoparticles: Exploring the bioinspiration strategy to mitigate the environmental challenges. Green Chem. 2019, 21, 5469–5500. 7. Liu, Y.; He, K.; Chen, G.; Leow, W.R.; Chen, X. Nature-Inspired Structural Materials for Flexible Electronic Devices. Chem. Rev. 2017, 117, 12893–12941. <p>Додаткова література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. https://biomimicry.org 2. https://asknature.org 3. https://www.mdpi.com/journal/biomimetics
Тривалість курсу	Два семестри.
Обсяг курсу	120 годин. З них 10 годин лекцій, 10 годин практичних, 100 годин самостійної роботи (10 год – в 1 семестрі, 90 год – в 2 семестрі).
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення цього курсу студент буде:</p> <p>знати</p> <ul style="list-style-type: none"> • основні поняття та терміни біоніки, • відмінності між архітектурною, біологічною, технічною біонікою, • основні прототипи створених людиною об'єктів чи механізмів • основні прототипи сенсорних систем; • основні характеристики біонічних прототипів рук та ніг. • основні характеристики штучного інтелекту. <p>вміти</p> <ul style="list-style-type: none"> • описувати та пояснювати фізичні та хімічні явища, які лежать в основі розробки приладів • наводити приклади практичного використання об'єктів природи • описувати та пояснювати основні характеристики біонічних прототипів; • описувати та пояснювати основні характеристики прототипів сенсорних систем; • описувати основні характеристики штучного інтелекту.
Ключові слова	Форма, структура, аналог, система, тварина, людина, архітектура, техніка
Формат курсу	Заочний.
	Проведення лекцій, практичних занять, консультації для кращого розуміння тем.

Теми	<i>Наведено у табл. 1</i>
Підсумковий контроль, форма	Залік у кінці семестру (за результатами здобутих під час семестру балів)
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисциплін: біофізики, біохімії, фізіології людини, зоології хребетних та безхребетних, екології, теріології, орнітології
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентація, лекції, колаборативне навчання (спільні розробки) проектно-орієнтоване навчання, дискусія
Необхідне обладнання	Вивчення курсу не потребує використання програмного забезпечення, крім загально вживаних програм і операційних систем.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховують за наступним співвідношенням: Модуль 1 (50 балів): <ul style="list-style-type: none"> • 20 балів - виконання завдань під час практичних занять • 10 балів - доповнення та рецензування відповідей колег • 20 балів - тестування наприкінці модуля Модуль 2 (50 балів): <ul style="list-style-type: none"> • 30 балів - виконання завдань під час практичних занять • 20 балів - тестування наприкінці модуля Залік студент отримує на підставі результатів виконання ним усіх видів робіт на практичних заняттях протягом семестру.
Питання до екзамену (чи питання на контрольні роботи)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Леонардо до Вінчі – батько біоніки 2. Антоніо Гауді і його біонічні конструкції 3. Архітектурна біоніка. Основні принципи 4. Місто Латаття. 5. Політ і біоніка 6. Fab Tree Hab 7. Технічна біоніка 8. Перцептрон 9. Зоровий аналізатор та біоніка 10. Слуховий аналізатор та біоніка 11. Сенсорні системи тварин і біоніка 12. Кріосон людини 13. Комахи та біоніка 14. Принципи ехолокації у біоніці 15. Дельфіни в біоніці 16. Електричні риби та біоніка 17. Передбачення природних явищ тваринами 18. Літальні апарати та їхні патенти 19. Перспективи розвитку біоніки 20. Біологічні годинники і біоніка 21. Рух у тварин і біоніка 22. Використання морфологічних особливостей живих організмів в біоніці 23. Природні термолокатори 24. Штучні органи 25. Гідродинаміка живих істот 26. Живі землерийні машини

	<p>27. Електрика в живих організмах</p> <p>28. Біонічне око, біонічна лінза</p> <p>29. «Електронний» ніс.</p> <p>30. Кохлеарні імпланти.</p> <p>31. Біонічні вуха.</p> <p>32. Біонічна рука та пальці.</p> <p>33. Теоретична біоніка.</p> <p>34. Математичне моделювання як прототип біологічних процесів та явищ.</p> <p>35. Біонічні протези, екзоскелет.</p> <p>36. Біонічна підшлункова залоза.</p> <p>37. Роботизована хірургія.</p> <p>38. Моделювання нервових клітин (нейронів) і нейронних мереж</p> <p>39. Вдосконалення обчислювальної техніки і розробки нових елементів і пристроїв автоматики і телемеханіки</p> <p>40. Передбачення природних явищ і біоніка</p> <p>41. Живі сейсмографи.</p> <p>42. Математичне моделювання в екології як потужний інструмент пізнання і прогнозування природних явищ.</p> <p>43. Біоакустика та боротьба з шкідниками.</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Таблиця 1.

Схема курсу «Біоніка»

Тиж-день	Тема занять (перелік питань)	Форма діяльності та обсяг годин	Додаткова література / ресурс для виконання завдань (за потреби)	Термін виконання
1	Біоніка. Основні поняття. Використання у біоніці руху тварин	Лекції – 1 год, Практ. заняття – 1 год, самостійна робота – 10 год		1 тиждень
1	Використання форми, будови та текстури живих тварин у біоніці	Лекції – 1 год, Практ. заняття – 1 год, самостійна робота – 6 год		1 тиждень
2	Світло і колір у біоніці	Лекції – 1 год, Практ. заняття – 1 год самостійна робота – 6 год		1 тиждень
2	Сенсорні системи в природі. Гібернація у тварин та кріосон.	Лекції – 1 год, Практ. заняття – 1 год, самостійна робота – 16 год	https://nature.berkeley.edu/garbelottoat/wp-content/uploads/lee2008-1.pdf https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1117993/ https://www.sciencedirect.com/science/article	1 тиждень

			<u>/pid/B97801203731165</u> <u>00119</u>	
3	Використання у біоніці поведінки тварин	Лекції – 1 год, практ. заняття - 1 год, самостійна робота – 8 год		1 тиждень
3	Біоніка сенсорних систем.	Лекції – 1 год, Практ. заняття – 1 год, самостійна робота – 8 год		1 тиждень
4	Теоретична біоніка. Математичне моделювання як прототип біологічних процесів та явищ.	Лекції – 1 год, практич. заняття – 1 год, самостійна робота – 10 год		1 тиждень
4	Біоніка та медицина	Лекції – 1 год, практич. заняття – 1 год, самостійна робота – 10 год		1 тиждень
5	Нейробіоніка. Штучний інтелект.	Лекції – 1 год, практич. заняття – 1 год самостійна робота – 10 год		1 тиждень
5	Передбачення природних явищ і біоніка. Живі сейсмографи. Біоакустика та боротьба з шкідниками.	Лекції – 1 год, практич. заняття - 1 год самостійна робота – 16 год		1 тиждень

Автори

 Марія ДИКА

 Катерина НАЗРУК

Погоджено»

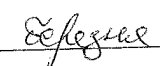
Голова методичної ради
біологічного факультету

Віталій ГОНЧАРЕНКО

«15» 2023 р.

Гарант ОПІ «Лабораторна діагностика біологічних систем»

 Олена СТАСИК

«10» 2023 р.